

Susan Hovmand Lysdal

Occupational hand eczema and its career consequences among trained hairdressers: a register based questionnaire study

Resumé

Frisører har en høj forekomst af arbejdsbetinget håndeksem, fordi deres job indbefatter en omfattende mængde vådt arbejde og hudkontakt med både irritative og allergifremkaldende substanser i frisørprodukter.

Formålet med denne afhandling var at estimere prævalensen af håndeksem, den arbejdsbetingede hudeksponering for vådt arbejde og kemikalier i frisørprodukter samt brugen af handsker blandt frisører i Danmark. Derudover skulle afhandlingen beskrive, i hvilken udstrækning frisører anmeldte deres håndeksem som en arbejdsbetinget lidelse til Arbejds-skadestyrelsen. Endelig var formålet at estimere den gennemsnitlige længde af frisørers tilknytning til branchen og at opklare, om helbredsmæssige faktorer var årsag til karriereskift.

Studiet, der ligger til grund for denne afhandling, var en registerbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt alle frisører, der fik et svendebrev fra frisørskolerne i Danmark i perioden 1985-2007 og vis postadresser var gyldige. Der blev endvidere benyttet data fra det Centrale Person Register og Registeret for Arbejdsmarkedets Tillægspension.

I maj 2009 blev spørgeskemaet postomdelt, og efter to påmindelser blev der opnået en svarprocent på 67,9 (5324 personer). Spørgeskemaet bestod af 147 spørgsmål om blandt andet håndeksem, brug af handsker, arbejdsvaner og karriereskift.

Resultaterne viste, at 42,3 % af respondenterne havde haft håndeksem; flertallet havde haft håndeksem flere gange (61,9 %) eller havde det næsten hele tiden (21,3 %). De fleste var frisørelever, da eksemet startede.

Kun 20,7 % af frisørerne havde anmeldt deres håndeksem som en arbejdsbetinget lidelse til myndighederne. De vigtigste årsager til manglende anmeldelse var 'Jeg troede, det ville gå over igen' (40,4 %) og 'Min læge gjorde mig ikke opmærksom på muligheden' (26,6 %).

I alt havde 44,3 % af frisørerne forladt branchen. Inklusive en læretid på 4 år havde de gennemsnitligt arbejdet i faget i 8,4 år, før de forlod frisørfaget. Håndeksem forekom signifikant hyppigere hos eksfrisørerne (48,4 %) sammenlignet med gruppen af nuværende frisører (37,6 %). Sværhedsgraden af håndeksem var ligeledes signifikant højere blandt eksfrisører. Muskel- og ledsmerter (41,9 %) og håndeksem (23,1 %) var de hyppigste helbredsmæssige årsager til at forlade faget. Blandt eksfrisører, der havde haft håndeksem, var håndeksem dog den fremherskende årsag til karriereskift (45,5 %, n=1009). At forlade faget pga. håndeksem var signifikant associeret med en øget sværhedsgrad af håndeksem i denne gruppe (OR 50,1; CI (18,3-137,0)).

Mængden af vådt arbejde var omfattende blandt de nuværende frisører, hvor 86,6 % angav, at de dagligt havde våde hænder i 2 timer eller mere. Flertallet af frisørerne brugte

handsker til helfarvning og blegninger af hele håret, mens handskebrug var mindre udtalt til reflekser og permanentbehandlinger. Hårvask blev sjældent udført med handsker (10,0 %); dog blev der hyppigere brugt handsker til hårvask efter hårfarvninger. En ud af fem frisører svarede, at de genbrugte deres handsker. I alt vendte 8,0 % af samtlige nuværende frisører deres handsker på vrangen, før de genbrugte dem.

Dette studie bidrager med viden om arbejdsbetinget håndeksem og dets karrierekonsekvenser blandt frisører. Det beskriver en massiv underrapportering af håndeksem som arbejdsbetinget lidelse, en uhensigtsmæssig brug af handsker så vel som en omfattende arbejdsbetinget udsættelse for vådt arbejde og kemikalier i frisørprodukter.